

بعد از رمضان چه باید کرد؟

نویسنده:

برهان الدین

منبع: سایت نوار اسلام

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله المحمود بكل لسان، المعبود في كل زمان، الذي لا يخلو عن علمه مكان، ولا يشغله شأن عن شأن، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، أوجب على عباده عبادته في كل وقت وأن، لا تنفعه الطاعة ولا يضره العصيان. وأشهد أن محمداً عبد الله ورسوله، أفضل من تعبد لربه ودان. صلى الله عليه وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان، وسلم تسليماً كثيراً.

أما بعد: حلول ايام فرخنده عيد فطر سعيد را به شما دوستان عزيزان مبارك باد می گویم، و از پروردگار عالميان آرزو مندم که همه ما و شما را از اهل بهشت خود بگرداند. براد محترم.. و خواهر عزيزم..

ماه رمضان مبارك، يك موسم بزرگی بود از موسم های خیر و برکت و اجر و فضیلت، موسمی بود برای کوشش و زحمت در طاعت و عبادت، موسمی بود برای روزه، نماز، تراویح، تلاوت قرآن کریم، صدقه و خیرات و اعتکاف، فرصتی بود برای توبه و رجوع به سوی الله متعال، فرصتی بود برای زیاد نمودن سرمایه حسنات، فرصتی بود برای جای گرفتن در جنت، و رهایی یافتن از دوزخ. ماه رمضان مبارك، ماه رحمت، ماه مغفرت، ماه آزادی از دوزخ، ماه مسابقت در کارهای نیک، ماه بخشایش خداوندی بود.

ماه که در آن دروازه های جنت باز، و دروازه های دوزخ بند، و شیطانها زنجیرست می شوند. این ماه مبارك، ماهی بود دارای روزهای گرانبها، و شبهای قدرناک، و فضیلت های بی حد زیاد. پس خوشا بر حال کسانی که این ماه مبارك را غنیمت دانسته، و اوقات با ارزش آنرا در طاعت و عبادت الله متعال بسر بردند، و این فضیلت های بزرگ را کمائی کردند. و وای بر حال کسانی که روزهای پربرکت، و شب های پر قیمت آنرا در خواب، لهو و لعب، و کارهای بیهوده خرج کرده، و نفس خود را از این اجر و ثواب بزرگ محروم گردانند.

دوستان عزيزم،

ماه رمضان مبارك با همه این مزایا و فضیلت هاییش رفت و گذشت. اجر و حسنات، مرتبه ها و درجات، نام نویسی در بهشت، آزادی از دوزخ، خوشنودی و رضایت الله جل جلاله، برای بندگان نیکوکار و مسلمانان زحمتکش و انسان های مخلص؛ تقسیم و بخشیده شد.

اما کسانی که قدر این ماه مبارك را نمی دانستند، و اوقات پرفیض آنرا ضایع ساختند؛ از همه این خیرها و نعمت ها و فضیلت ها محروم مانده و بهر نگرفتند.

برادر مؤمن و خواهر مسلمانم..

ماه رمضان مبارک چه خوب ماه بود، همه‌ی مردم رو به‌سوی کارهای نیک می‌کردند، مسجدها از نمازگذاران پُر می‌شد، گرد و غبار از روی مصحف‌های شریف پاک کرده شده، همه به تلاوت قرآن کریم شروع نموده، در ختم آن کوشش می‌کردند، فقراء و مساکین، از خیر و صدقات مردم خوش و خوشحال بودند، آواز و صدای تلاوت قرآن کریم خاموشی شب‌ها را بریده از هر سو در نمازهای تراویح و تهجد شنیده می‌شد، همسایگان به دروازه‌های همسایگان خود رفته و برای همدیگر افطاری تقدیم می‌نمودند، پدر و مادر با همه فرزندان و نواسه‌های خود در یک سفره برای افطاری جمع می‌شدند، مسلمانان از هر جهت عالم بسوی خانه‌ی خدا برای عمره کردن روان می‌شدند.

ای کاش مسلمانان همیشه بر این حالت بوده باشند!

لیکن متأسفانه این کارها همه به مجرد پایان یافتن ماه رمضان مبارک ختم گردید، پس دوباره مسجدها خالی شده، گرد و غبار بار دیگر بر روهای مصاحف جای گرفته، فقراء و مساکین از خیر و صدقات مردم منقطع شده، آوازهای تلاوت قرآن کریم خاموش شده، و صداهای آهنگ و موسیقی در کوچه و بازار بلند شنیده می‌شود!!

شب‌هایی که از عبادت زنده بود؛ از خواب و غفلت مردم شکایت می‌کنند، همسایگان از همکاری با همسایگان خود باز ایستادند، پدر و مادر از دیدن و خدمت پسران خود محروم گردیدند!! ولا حول ولا قوة إلا بالله!!

چه بد قومی است آن قومی که نمی‌شناسند خدای خود را مگر در ماه رمضان!!

آیا نمی‌دانند که پروردگار همه ماه‌ها یک پروردگار است؟!!

آیا نمی‌دانند که طاعت و عبادت الله همیشه و در هر زمان بر بندگانش فرض و واجب است؟!!

آیا نمی‌دانند که معصیت و نافرمانی الله متعال در هر وقت حرام و نا جایز است؟!!

آیا نمی‌دانند که الله عزوجل همیشه و در هر وقت بر اعمال بندگان خود مطلع است؟!!

او تعالی همیشه می‌شنود، و می‌بیند، و می‌داند، و هرگز غافل نمی‌باشد، و هیچ چیزی را فراموش نمی‌کند.

آیا این چنین مردم از پروردگار خود حیا نمی‌کنند؟!!

آیا از حال خود شرم نمی‌کنند؟! که بعد از طاعت و عبادت به نافرمانی و معصیت می‌پردازند؟!!

بعضی از مردم از همان لحظه‌ای که آوازه‌ی عید را می‌شنود، نماز را بس می‌گویند، و قرآن را

می‌بندد، و کارهای نیک را خداحافظی می‌نماید، و به جاهلیت گذشته خود باز می‌گردد!!

این چنین اشخاص از روزه و نماز خود چه فایده گرفتند؟! و از تشنگی و گرسنگی و زحمت و

مشقت خود چه بهره بردند؟!!

باید دانست که از نشانه‌ی قبول شدن ماه رمضان مبارک همین است که بر طاعت و عبادت الله ادامه داده شود، و شوق و رغبت در کار خیر زیاد گردد، و از معصیت و نافرمانی الله متعال خودداری شود.

دوست گرامی ام..

شکی نیست که ماه رمضان مبارک، ماه طاعت و عبادت، و کوشش و زحمت در کارهای خیر بود، و مردم در آن ماه اقبال شدید و کوشش بی‌مثیل در اعمال نیک داشتند. لیکن معنای آن این نیست که بنده‌ی مسلمان تنها در رمضان الله متعال را بشناسد، و در دیگر ماه‌ها او تعالی را نشناسد.

یا اینکه فقط در رمضان عبادت کند، نماز بخواند، روزه بگیرد، قرآن تلاوت کند، صدقه بدهد، و وقتی که رمضان رحلت کرد؛ از همه‌ی این کارها منقطع گردد، و همه‌ی آن را بس کند. هرچند که ماه رمضان مبارک رحلت کرده باشد مگر عمل بنده‌ی مؤمن منقطع نمی‌شود، چراکه بنده‌ی مومن آن کسی نیست که یک ماه، یا دو ماه، یا یک سال و یا دو سال عمل کند و بس، بلکه عمل بنده‌ی مؤمن تا وقتی که جان در بدنش باشد منقطع نمی‌شود، تا زمانی که مرگ او را از عمل کردن باز ندارد، باز نمی‌ایستد.

چنانچه الله متعال به پیغامبر خود - علیه الصلاة والسلام - که افضل مخلوقات بودند می‌فرماید: ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ * وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ﴾ [الحجر: 98-99] «پس به ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از سجده‌کنندگان باش (98) و پروردگارت را عبادت کن تا هنگامی که یقین (= مرگ) به سراغت آید (99)». یعنی تا وقتی که زنده هستی عبادت الله را ترک مکن.

و در آیت دیگری می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: 102] «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از الله؛ آن گونه که شایسته ترسیدن از او است؛ بترسید، و نمیرید مگر اینکه مسلمان باشید (102)». یعنی: همیشه به صفت ایمان بوده و به دین اسلام قایم و محکم باشید، تا زمانی که مرگ بشما می‌رسد.

و پیغامبر اسلام - علیه الصلاة والسلام - می‌فرماید: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ» [صحیح مسلم: 73/5]. (وقتی که انسان بمیرد عمل وی منقطع می‌گردد). زیرا عمل کردن بعد از مرگ کاری است ناممکن.

پس شریعت برای منقطع شدن عمل هیچ غایتی یا نهایتی غیر از مرگ نگردانیده است.

عزیزانم..

اگرچه ماه رمضان مبارک که موسم طاعت و عبادت بود؛ رحلت کرده است، مگر باز هم باید دانست که الله عزوجل برای بندگان مؤمن خود انواعی از طاعات و عبادات را مشروع گردانیده است، که می‌توانند توسط آن پروردگار خود را عبادت کنند، و نزد اوتعالی مرتبه و درجه‌های بلندی را همراه با اجر و حسنات زیادی حاصل کنند.

و آن عبادات رنگارنگ برای همیشه در تمام سال مشروع و روا است، بخاطری که بنده‌ی مسلمان همیشه در طاعت پروردگار خود بوده، هرگز از عبادت او منقطع نشود، تا وقتی که جان را به پروردگار خود می‌سپارد.

و من می‌خواهم عجلتاً در جواب این سوال «بعد از رمضان چه باید کرد؟» چند نوع از انواع آن عبادت‌های مختلفی را به حضور شما دوستان عزیزم عرض نمایم، تا همه با هم از آن استفاده نموده، در طاعت و عبادت پروردگاران چنانچه در ماه رمضان بودیم کوشش نموده ادامه دهیم. چرا که ما همه مسکین و فقیر و بیچاره‌ایم به درگاه الله متعال غنی و توانا، همه محتاج عفو و مرحمت آن ذاتی غفور و رحیم هستیم. هرگز از فضل و کرم اوتعالی مستغنی و بی‌نیاز شده نمی‌توانیم.

و او سبحانه و تعالی غنی و بی‌نیاز است، و هرگز محتاج طاعت و عبادت ما نیست. طاعت ما برای او فاده نمی‌رساند، و همچنان معصیت ما برای او ضرری نمی‌رساند. بلکه ما محتاج طاعت و عبادت او هستیم، چراکه فایده‌ی آن برای ما است، در عین حال ضرر گناه و معصیت تعلق بما دارد.

الله عزوجل می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْعَنِيُّ الْحَمِيدُ * إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ * وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ [فاطر: 15-17] «ای مردم! شما (همگی) به الله نیازمندید، و (تنها) الله است که بی‌نیاز ستوده است (15) اگر بخواهد شما را (از بین) می‌برد، و آفرینش تازه می‌آورد (16) و این (کار) بر الله دشوار نیست (17)».

دوستان عزیزم..

حالا در بیان برخی از آن عباداتی که قبلاً و عده نمودم شروع می‌کنم، و از الله مهربان کمک و توفیق می‌خواهم:

اولاً - روزه:

باید بدانیم که روزه گرفتن تنها در ماه رمضان مشروع نیست، بلکه الله متعال در همه روزهای سال - بجز روز عید فطر و عید اضحی و ایام تشریق - روزه گرفتن را مشروع گردانیده است، پس اگر ماه رمضان مبارک به پایان رسیده باشد؛ روزه گرفتن به پایان نرسیده است.

و بعضی روزها را علی‌الخصوص روزه گرفتن اجر و ثواب خاصی دارد، که آن روزها را قرار ذیل برایتان بیان می‌نمایم:

1- روزه گرفتن شش روز از ماه شوال - که بعد از ماه رمضان می‌باشد - در صحیح امام مسلم [822/2 رقم: 1164] از ابویوب انصاری - رضی الله عنه - روایت است که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرموده است: «من صام رمضان ثم أتبعه ستاً من شوال كان كصيام الدهر» (هرکه ماه رمضان را روزه گرفته سپس شش روز از ماه شوال را روزه بگیرد، آن شخص همانند کسی باشد که همه سال را روزه گرفته است).

علمای کرام فرموده‌اند: یک حسنه به ده برابر داده می‌شود، پس ماه رمضان مبارک به ده ماه، و شش روز از شوال به دو ماه شمرده می‌شود، که جمله دوازده ماه می‌باشد. و این تفصیلی که علماء ذکر نمودند در حدیث صحیح از حضرت ثوبان - رضی الله عنه - ثابت شده است که آنحضرت - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: «صيام شهر رمضان بعشرة أشهر، وصيام ستة أيام بشهرين، فذلك صيام السنة» [صحیح الترغیب: 1007]. (روزه‌ی ماه رمضان به ده ماه، و روزه‌ی شش روز به دو ماه حساب می‌شود، اینست روزه‌ی یکساله).

در حدیث گذشته رسول الله - صلی الله علیه وسلم - امتیان خود را تشویق و ترغیب می‌کند برای روزه گرفتن شش روز از ماه شوال، و از آن حدیث شریف احکام ذیل را استفاده کرده می‌شود:

أ- روزه گرفتن این شش روز سنت و مستحب است، هرکه آنها را روزه بگیرد ثواب زیادی دارد، و اگر روزه نگیرد گنهگار نمی‌شود، لیکن از بسیار خیر بزرگی محروم خواهد شده.

ب- این شش روز را بعد از تمام نمودن روزه‌ی ماه رمضان، روزه گرفته می‌شود، به این معنی که: اگر بالای کسی روزه‌ی قضائی از رمضان باقی مانده باشد؛ باید اولاً آن روزها را تکمیل نماید، بعداً شش روز از شوال را روزه بگیرد.

ج- لازم نیست که این شش روز را بعد از ماه رمضان فوراً روزه گرفته شود، بلکه هر شش روزی را از ماه شوال روزه گرفته شود جایز است. برابر است که از اول ماه باشد یا از میان و یا از آخرش.

د- همچنان لازم نیست این شش روز را پیاپی روزه گرفته شود، پس اگر شش روز از ماه شوال را جدا جدا روزه بگیرد هم درست می‌شود، مثال: امروز روزه بگیرد و فردا بخورد و روز دیگر روزه بگیرد، و به همین ترتیب شش روز را مکمل سازد.

و علمای کرام برای روزه گرفتن این شش روز فوایدی ذکر نموده‌اند، که از آن جمله این فایده‌ها را خدمت‌تان ذکر می‌نمایم:

أ- هرکه بعد از ماه رمضان این شش روز را روزه بگیرد برایش ثواب یکساله روزه را داده می‌شود.

ب- اگر در روزهی رمضان کدام خطا یا فراموشی و یا نقصی وارد شده باشد؛ آنرا تکمیل می‌نماید، چون روز قیامت به عبادات نفلی کمبودی‌های عبادات فرضی را تکمیل کرده می‌شود، قراری که در بعض احادیث صحیحه ثابت شده است.

ج- بعد از روزهی رمضان بار دیگر روزه گفتن دلالت بر قبول شدن روزهی رمضان می‌کند، و نشانه‌ی شکر نعمت، و اشاره به شوق و رغبت شخص در عبادت و عمل خیر می‌باشد.

2- روزهی روز عرفه که موافق به نهم ماه ذوالحجه می‌باشد، رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرموده است: «صیام یوم عرفة إني أحْتَسِبُ على الله أن يكفر السنة التي بعده، و السنة التي قبله» [صحيح الترغيب: 1000]. (روزه‌ی روز عرفه گناهان یک سال بعد و یک سال قبل را محو می‌سازد).

بلکه ده روز اول از ماه ذوالحجه بطور عام فضیلت خاص و مرتبه‌ی بزرگی نزد الله عزوجل دارد، جناب پیغامبرمان - علیه الصلاة و السلام - در بیان آن فرموده است: «ما من أيام العمل الصالح فيها أحب إلى الله من هذه الأيام» (هیچ روزهایی نیست که در آن عمل صالح نزد الله متعال محبوبتر از این روزها باشد - یعنی روزهای دهه -). صحابه‌ی کرام گفتند: اگرچه جهاد فی سبیل الله باشد؟ فرمودند: «اگرچه جهاد فی سبیل الله باشد، مگر کسی که با نفس و مال خود برآمده، و با هیچ یکی از آن دو باز نگرديده باشد - یعنی شهید شده باشد -». [بخاری: 329/1 رقم: 926].

و گروه زیادی از علماء در باره‌ی این حدیث بیان نمودند که روزه گرفتن نه روز اول از ماه ذوالحجه بطور عام مستحب است، علی‌الخصوص روز نهم که روز عرفه است.

3- روزهی روز عاشورا که موافق به دهم ماه محرم می‌باشد، که پیغامبر - صلی الله علیه وسلم - در بیان فضل آن فرموده است: «يكفر السنة الماضية» [صحيح مسلم: 167 / 3 رقم: 2804]. (گناهان یک سال گذشته را پاک می‌سازد). و بهتر آنست که همراه با او یک روز قبل و یا یک روز بعدش را نیز روزه بگیرد.

4- روزه گرفتن هر روز دوشنبه و پنجشنبه از هر هفته، پیغامبرمان - صلی الله علیه وسلم - هر دوشنبه و پنجشنبه را روزه می‌گرفتند و می‌فرمودند: «تعرض الأعمال في كل يوم اثنين وخميس فأحب أن تعرض عملي وأنا صائم» [صحيح الترغيب: 1041]. (هر روز دوشنبه و

پنجشنبه اعمال نزد الله متعال عرض می‌شوند، بناءً من دوست دارم عملم در حالی عرض شود که من روزه‌دار باشم).

5- روزه گرفتن سه روز از هر ماه، که ثواب یکسال را دارد. چنانچه که در حدیث ثابت شده است.

و عموماً روزه گرفتن خیلی اجر زیادی دارد، در حدیث صحیح آمده است: «من صام يوماً فی سبیل الله، باعد الله بذلك الیوم حرّ جهنم عن وجهه سبعین خریفاً» [صحیح الجامع: 6329]. (هرکه یک روز در راه خدا روزه بگیرد، الله متعال بسبب آن روز روزه، گرمی دوزخ را از روی او به مسافت هفتاد سال دور می‌سازد).

دوم: قیام اللیل. یعنی شب بیداری برای عبادت الله جل جلاله.

دوست عزیزم.. درست است که بعد از رمضان در مسجدها نماز تراویح و نماز تهجد خوانده نمی‌شود، لیکن باز هم اگر کسی بخواهد شب برخیزد و نماز بخواند؛ در هر شبی از شب‌های سال، برایش مشروع است، بلکه شریعت او را در این باره تشویق کرده است، و برایش وعده‌های خوبی کرده است.

حضرت رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرموده است: «علیکم بقیام اللیل، فإنه دأب الصالحین قبلکم، وقربةً إلی الله تعالی، و منهاة عن الإثم، و تکفیر للسیئات و مطردة للداء عن الجسد» [صحیح الجامع: 4079]. (ملازمت کنید قیام لیل را، زیرا او عادت و روش بندگان نیکوکار پیش از شما بود، و او بنده را بدرگاه پروردگارش قریب می‌سازد، و از وقوع در گناه باز می‌دارد، و بدیها را محو می‌کند، و بیماری را از بدن دور می‌سازد).

پس باید بنده‌ی مسلمان به بندگان نیکوکار الله اقتدا نموده، شبها برخیزد و پروردگار خود را عبادت کند، تا او هم از نیکوکاران بگردد.

سوم: نمازهای نفلی را بسیار خواندن

باید دانست که نماز بسیار عمل محبوبی است در نزد الله متعال، و در شأن نماز بسیار فضیلت‌ها وارد شده است، و خدمت‌تان بعض نمازهای نفلی را که در باره‌ی آن فضیلت خاص آمده است؛ بشکل مختصر بیان می‌دارم، تا باشد که باعث عمل به آن گردد:

از همه اول باید به نمازهای فرضی اهتمام داد، و آنها را با اهتمام زیاد در اوقاتش و با جماعت خواند، و اما نمازهای نفلی که در مورد آنها فضیلت خاص آمده است؛ قرار ذیل است:

1- سنن رواتب که پیش و پس از نمازهای فرضی خوانده می‌شوند، و مجموع آن دوازده رکعت است، دو رکعت قبل از فرض فجر (بامداد)، چهار رکعت پیش و دو رکعت بعد از نماز ظهر (پیشین)، دو رکعت بعد از فرض مغرب (شام)، و دو رکعت بعد از فرض عشاء (خفتن).

از ام حبیبه همسر پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- روایت است که رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فرمودند: «ما من عبد مسلم یصلی کل یوم ثنتی عشرة رکعة، تطوعاً غیر فریضة، إلا بنی الله له بیتاً فی الجنة» [صحیح مسلم: 161/2 رقم: 1729]. (هر بنده‌ی مسلمان که برای الله متعال در هر روز اضافه بر نمازهای فرضی، دوازده رکعت نماز نفل بخواند؛ الله متعال برای او در جنت خانه‌ای مهیا می‌کند). و در روایت دیگری شرح این دوازده رکعت را به سنن رواتب کرده شده است. [سنن ترمذی: 274/2 رقم: 415].

2- نماز اشراق، حضرت رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فرموده است: «من صلی الفجر فی جماعة، ثم قعد یدکر الله حتی تطلع الشمس، ثم صلی رکعتین، کانت له کأجر حجة، و عمره، تامة تامة تامة» [صحیح الجامع: 6346]. (هرکه نماز فجر (بامداد) را در جماعت ادا نماید، سپس در مسجد نشست، و تا طلوع آفتاب، به ذکر الله جل جلاله مشغول باشد، سپس {چون آفتاب به اندازه‌ی یک میل بلند شد} دو رکعت نماز بخواند؛ برایش ثواب یک حج و یک عمره را داده می‌شود که آن حج و عمره کامل کامل کامل باشد).

3- چهار رکعت قبل از نماز عصر، حضرت رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فرموده است: «رحم الله امرأ صلی قبل العصر أربعاً» [صحیح الجامع: 3493]. (رحمت الله باد بر کسی که قبل از نماز عصر چهار رکعت نفل بخواند).

و شما می‌دانید که دعای پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- مستجاب است، و چه کس خوشبخت‌تر است از کسی که الله متعال او را زیر رحمت خود قرار دهد؟!

4- دو رکعت بعد از هر وضوء، رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فرموده است: «ما من مسلم یتوضأ فیحسن وضوءه، ثم یقوم فیصلی رکعتین مقبلاً علیهما بقلبه ووجهه، إلا وجبت له الجنة» [صحیح مسلم: 144/1 رقم: 576]. (هر بنده‌ی مسلمان که بطور کامل و درست وضوء بگیرد، باز دو رکعت نماز نفل بخواند، در حالی که همه هوش و فکر خود را در نمازش بگیرد؛ برای وی جنت واجب می‌گردد).

5- نماز جنازه، از حضرت ابوهریره -رضی الله عنه- از رسول الله -صلی الله علیه وسلم- روایت کرده است که فرمودند: «من خرج مع الجنابة من بیتها وصلی علیها، ثم تبعها حتی تدفن، کان له قیراطان من الأجر، کل قیراط مثل أحد. ومن صلی علیها ثم رجع، کان له من الأجر مثل أحد» [صحیح مسلم: 52/3 رقم: 2238]. (هرکه همراه جنازه از خانه‌اش تا مسجد رفته، و بر وی نماز جنازه بخواند، سپس در پی وی برود تا اینکه دفن شود؛ برایش دو قیراط از اجر داده می‌شود،

هریک از آن دو قیراط مانند کوه احد وزن دارد، و هرکه فقط نماز جنازه را خوانده باز گردد { و تا دفن شدن با او نباشد } برایش فقط یک قیراط داده می‌شود).

و عموماً نمازهای نفلی خیلی عمل با ارزشی است که انسان مسلمان تا می‌تواند باید از آن زیادتر بخواند، تا فردا در قیامت اجر و پاداش فراوانی حاصل کند، روزی رسول الله - صلی الله علیه وسلم - به نزد قبری مرور کرد و پرسید: این قبر کیست؟ گفتند: قبر فلان. فرمود: «رکعتان خفیفتان بما تحقرون وتنفلون یزیدهما هذا فی عمله أحب إلیه من بقیة دنیاکم» [صحیح الجامع: 5831]. (دو رکعت نماز سبک که شما آنرا اندک می‌پندارید و نفل می‌گذرانید؛ این شخص آنرا در اعمال خود اضافه کند برایش محبوبتر است از باقیمانده‌ی دنیای شما).

چهارم: تلاوت قرآن کریم.

شکی نیست که تلاوت قرآن کریم در ماه رمضان مبارک فضیلت خاصی دارد، لیکن نباید بنده‌ی مومن فقط در ماه رمضان قرآن تلاوت کند، و بعد از رمضان از تلاوت آن منقطع گردد. الله تعالی قرآن کریم را نازل کرده تا همیشه او را در شب و روز و رمضان و غیر رمضان خوانده شود، و او را فهمیده و به آن عمل شود.

و تلاوت قرآن کریم دل‌های مرده را زنده می‌سازد، و اشک‌های خشک شده را جاری می‌کند، و بنده را به پروردگارش قریب می‌گرداند.

و تلاوت قرآن کریم شیوه و صفت بندگان نیکوکاران الله متعال است، و یکی از بزرگترین دروازه‌های حسنات است که انسان با تلاوت یک حرف از حروف آن ده حسنه بدست می‌آورد، و در آخرت درجات بلندی حاصل می‌کند، و قرآن برایش شفاعت می‌کند، در حالی که او در دنیا هم از بهترین مردمان می‌بوده باشد.

دوست عزیزم.. باید در هر شب و روز حصه‌ای از وقت خود را برای تلاوت قرآن تخصیص کرد، و همیشه با قرآن زندگی کرد، تا از اهل قرآن حساب شوی که ایشان اهل الله و خاصه‌ی او تعالی است.

پنجم: صدقه و احسان به فقراء و مساکین:

جای اتفاق است که صدقه و احسان به فقراء در ماه رمضان خیلی فضیلت و مرتبه‌ی بلند و والا دارد، لیکن باید بدانیم که صدقه در هر وقت مطلوب است، و بیشتر در اوقات فقر و گرسنگی و نیازمندی مردم و در روزهای قحطی و سختی‌ها مؤکدتر و مطلوب‌تر می‌باشد، و اجر آن بزرگتر خواهد بود.

و صدقه لازم نیست که به پول زیاد باشد، یک درهم و نیم درهم در راه الله صدقه دادن نیز خیلی نزد الله ارزش دارد، و همچنان لازم نیست که پول باشد، بلکه هر چیزی که حاجات فقراء را برآورده سازد - از خوراک و پوشاک و غیره - صدقه داده می‌شود. پیغامبر - صلی الله علیه وسلم - فرموده است: «اتقوا النار ولو بشق تمره» [صحیح بخاری: 514/2 رقم: 1351]. (خود را از آتش دوزخ نگهدارید، اگرچه به {صدقه دادن} نیم خرما هم باشد).

و در حدیث دیگری آمده است که در روز حشر که همه‌ی مردم زیر گرمی آفتاب می‌باشند؛ الله عزوجل بنده‌ی صدقه‌دهنده را زیر سایه‌ی صدقه‌اش سایه می‌کند. [صحیح الترغیب والترهیب: 212/1 رقم: 872].

و یقین کن که صدقه هرگز مالت را کم نمی‌سازد، بلکه پاک و بابرکت و افزونش می‌سازد.

ششم: زیاد ذکر کردن الله جل جلاله

برادر و خواهر مؤمنم! آیا واقعا پروردگارت را دوست داری؟!

اگر بله بگویی، از تو خواهم پرسید: دلیل و نشانه‌ی آن چیست؟

باید دانست که یکی از بزرگترین و مهمترین دلایل و نشانه‌های محبت الله اینست که اوتعالی را زیاد یاد کنی، و بسیار ذکر کنی، از اینجاست که الله کریم و مهربان ما و شما را در چندین آیات، از آیات قرآن کریم امر فرموده است اینکه اوتعالی را زیاد ذکر کنیم: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا * وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ [الأحزاب: 41-42] «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! الله را بسیار یاد کنید (41) و صبح و شام او را تسبیح گوید (42)».

ذکر الله عزوجل از بهترین اعمال، و بلندترین طاعات به شمار می‌رود که پیغامبرمان منزلت آن را بیان نموده می‌فرماید: «ألا أنبئكم بخير أعمالكم، وأزكاها عند مليككم، وأرفعها في درجاتكم، وخير لكم من إنفاق الذهب والورق، وخير لكم من أن تلقوا عدوكم فتضربوا أعناقهم ويضربوا أعناقكم؟» (آیا می‌خواهید شما را به بهترین و پاکترین و با ارزشترین اعمال تان نزد الله جل جلاله، و بلندترین آن از نگاه مرتبه و منزلت خبر دهم؟ آن عملی که برای شما از صدقه دادن طلا و نقره و از روبرو شدن با دشمنی که گردنهایشان را شمشیر زنید، و گردنهای شما را شمشیر زنند؛ بهتر است؟) گفتند: آری یا رسول الله، ما را از آن عمل خبر ده. فرمود: «آن عمل ذکر الله جل جلاله است». [سنن ترمذی: 459/5 رقم: 3377].

ذکر الله عزوجل محدد به وقت معین، و یا جای معین، و یا حال معینی نیست، بلکه در هر وقت، و در هر جا، و در هر حال ذکر اوتعالی مشروع است، مگر تنها در حال قضای حاجت به زبان نباید ذکر گفت.

و آنچه دلالت بر اهمیت ذکر می‌کند اینست که پیغامبرمان - علیه الصلاة والسلام - برای هر مناسبت و هر حال و هر کاری از کارها، برای امت خود انواعی از اذکار را سنت گذاشته است. از هنگامی که انسان از خواب خود بیدار می‌شود تا زمانی که پس سر خود را بر بالین می‌گذارد؛ در همه‌ی احوالش از جهت شریعت برایش ذکر معینی تعیین شده است که همیشه زبان و ی را به ذکر الله تر و تازه نگه می‌دارد، و این اذکار همه در کتابهای حدیث ثبت و نقل شده است، و الحمدلله.

و در زمینه شیخ سعید بن وهف قحطانی - حفظه الله - به خدمت برادران مسلمانان خویش یک کتاب خیلی با ارزشی تألیف نموده است که حجمش کوچک مگر منفعتش بسیار بزرگ است، کتابی است که هر بنده‌ی مسلمان به او سخت نیاز دارد، و او در تمام مکتبات اسلامی به بهای بسیار ارزان پیدا می‌شود، نام کتاب «حصن المسلم» است (یعنی پناهگاه مسلمان)، و او به زبان فارسی نیز ترجمه شده است، و باید هر یک از ما با خود یک نسخه از این کتاب داشته باشد.

و سخن خود را در باره‌ی ذکر به این دو حدیث شریف به پایان می‌رسانم:

1- حضرت سعد بن ابی وقاص - رضی الله عنه - می‌فرماید: خدمت رسول الله - صلی الله علیه وسلم - نشسته بودیم که فرمود: «آیا یکی از شما نمی‌تواند اینکه در هر روزی هزار حسنه کسب کند؟» یکی از اهل مجلس گفت: چگونه در یک روز هزار حسنه کسب کرد؟! فرمود: «صد بار «سبحان الله» بگوید، برایش هزار حسنه نوشته می‌شود، و یا اینکه از او هزار گناه محو می‌شود». [صحیح مسلم: 71/8 رقم: 7027].

2- از حضرت عبد الله بن بسر - رضی الله عنه - روایت است که یک مرد اعرابی خدمت رسول الله - صلی الله علیه وسلم - آمده و گفت: یا رسول الله! فرامین اسلام بر من زیاد شده (و من به همه‌ی آن رسیدگی کرده نمی‌توانم) پس مرا به چیزی خبر ده که بدان چنگ زنم. فرمود: «لا يزال لسانك رطبًا بذكر الله عز و جل». (همیشه زبانت به یاد الله عزوجل تر باشد). [مسند امام احمد: 190/4 رقم: 17734].

دوستان گرامی.. دروازه‌های خیر فراوان است، و کارهای نیک زیاد است، و بنده‌ی مسلمان می‌تواند همه زندگی خود را به طاعت و عبادت مبدل بسازد، و از بندگان الله کسی هم هست که روز قیامت از هشت دروازه‌ی جنت همه یکجا فراخوانده می‌شود.

پس بیا همه عمر خود را رمضان گردانیم، و در همه‌ی سال کوشش کنیم، و از هر نوع طاعات و عبادات زیادتیر انجام دهیم، و همیشه بخواری و زاری دعا کنیم:

خدایا.. به فضل و کرمات از ما بندگان بیچاره و گنهگارت ماه رمضان را قبول فرما، و اجر و پاداش آنرا به ما کامل و فراوان عطا کن، و از گناهان و خطاها و کوتائی‌های ما درگذر، و گردنهای ما را، و گردنهای پدران و مادران، همسران و فرزندان، و همه دوستان ما را از آتش دوزخ رها کن،

و به فضل و احسانت همه‌ی ما را روز قیامت از دروازه «ریان» به بهشت جاویدانه‌ی خود و ارد کن.. الهی دعای ما را اجابت فرما.

برادر عزیز و خواهر مسلمانم.. این بود جواب سوالی که در آغاز سخن طرح نمودم که «بعد از رمضان چه باید کرد؟». امیدوارم در جواب آن موفق شده باشم.

و در ختام شما عزیزان را به الله کریم و مهربان سپاریده، و تا مناسبت دیگری خدا حافظ و ناصرتان می‌گوییم.

والله تعالی اعلم وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.

والسلام عليكم ورحمة الله و بركاته.

برادرتان

برهان الدین

منبع: سایت نوار اسلام